

**Tarptautinė konvencija dėl
visų formų rasinės
diskriminacijos panaikinimo**

Platinimas: bendrasis
2019 m. gegužės 9 d.

Originalas: anglų kalba

Rasinės diskriminacijos panaikinimo komitetas

**Baigiamieji pastebėjimai dėl devintojo ir dešimtojo Lietuvos
periodinių pranešimų***

1. Komitetas svarstė kaip vieną dokumentą pateiktus devintąjį ir dešimtąjį periodinius pranešimus (CERD/C/LTU/9-10). 2019 m. balandžio 30 ir gegužės 1 d. vykusiuose 2721-ajame ir 2722-ajame posėdžiuose (žr. CERD/C/SR.2721 ir 2722). 2019 m. gegužės 9 d. vykusiame 2735-ajame posėdyje buvo priimti tokie baigiamieji pastebėjimai.

A. Įvadas

2. Komitetas vertina tai, kad Valstybė dalyvė laiku pristatė devintąjį ir dešimtąjį periodinius pranešimus. Komitetas palankiai vertina atvirą ir konstruktyvų dialogą su Valstybės dalyvės aukšto lygio delegacija. Komitetas reiškia padėką delegacijai už pranešimų svarstymo metu suteiktą informaciją ir vėlesnę papildomą raštu pateiktą informaciją.

B. Teigiami aspektai

3. Komitetas palankiai vertina šias teisėkūros ir institucines priemones, kurių ėmėsi Valstybė dalyvė:

(a) Seimo kontrolierių įstaigai suteiktą A lygio nacionalinės žmogaus teisių institucijos statusą ir 2017 m. gruodžio 7 d. Seimo kontrolierių įstatymo pakeitimą;

(b) 2018 m. gruodžio 21 d. patvirtintą Užsieniečių integracijos į visuomenę 2018–2020 metų veiksmų planą;

(c) 2017 m. gegužės 15 d. patvirtintą Nediskriminavimo skatinimo 2017–2019 metų veiksmų planą;

(d) 2016 m. rugpjūčio 29 d. patvirtintą tarpinstitucinį Kovo su prekyba žmonėmis 2017–2019 metų veiksmų planą;

(e) 2016 m. balandžio 19 d. patvirtintą Vilniaus romų taboro bendruomenės integracijos į visuomenę 2016–2019 metų programą.

4. Komitetas palankiai vertina tai, kad Valstybė dalyvė 2017 m. sausio 12 d. ratifikavo Tarptautinės konvencijos dėl visų formų rasinės diskriminacijos panaikinimo 8 straipsnio 6 punkto pakeitimą.

* Priimti 98-ojoje Komiteto sesijoje (2019 m. balandžio 23–gegužės 10 d.).

C. Rūpimi klausimai ir rekomendacijos

Statistika

5. Komitetas susirūpinęs dėl statistikos apie skirtingoms etninėms grupėms priklausančių ir skirtingos kilmės asmenų pasitenkinimą ekonominėmis ir socialinėmis teisėmis trūkumo (2 str.).

6. **Komitetas rekomenduoja Valstybei dalyvei rinkti statistiką apie skirtingoms etninėms ir tautinėms mažumoms priklausančių asmenų socialinę ir ekonominę situaciją, suskirstytą pagal lytį, amžių ir kitus svarbius kriterijus, kad būtų gauti reikiami empiriniai duomenys, leidžiantys kurti politiką ir priemones, skirtas užtikrinti vienodas teises pagal Konvenciją.**

Nacionalinės žmogaus teisių institucijos

7. Komitetas atkreipia dėmesį, kad 2007 metais dėl pakeisto Seimo kontrolierių įstatymo Seimo kontrolierių įstaigai buvo suteiktos naujos kompetencijos sritys, o Lygių galimybių kontrolieriaus pareigybės buvo išplėsta ir į ją įtraukta prevencija ir edukacinės veiklos. Tačiau Komitetas susirūpinęs dėl šioms dviem institucijoms skiriamų ribotų išteklių, kurių trūkumas gali kliudyti tinkamai vykdyti savo pareigas ir papildomas kompetencijas nepriklausomu būdu (2 str.).

8. **Komitetas rekomenduoja Valstybei dalyvei paskirti pakankamą finansavimą:**

(a) **Seimo kontrolierių įstaigai, kad ji galėtų veiksmingai ir nepriklausomai atlikti savo pareigas, įskaitant naujas kompetencijų sritis, apibrėžtas pakeistame Seimo kontrolierių įstatyme, visiškai laikydamasi Paryžiaus principų;**

(b) **Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybai, kad ji galėtų užsiimti prevencine ir edukacine veikla.**

Rasinės diskriminacijos apibrėžimas

9. Komitetas susirūpinęs, kad Valstybė dalyvė dar nėra įtraukusi „odos spalvos“ ir „asmens kilmės“ į draudžiamų diskriminacijos pagrindų sąrašą Lygių galimybių įstatyme ir Baudžiamajame kodekse (1 straipsnis).

10. **Komitetas rekomenduoja Valstybei dalyvei pakeisti Lygių galimybių įstatymą ir Baudžiamąjį kodeksą, kad jie atitiktų Konvencijos 1 straipsnio 1 punktą, kaip draudžiamus diskriminacijos pagrindus į juos įtraukiant odos spalvą ir asmens kilmę.**

Neapykantos kalba ir neapykantos kurstymas

11. Komitetas susirūpinęs dėl Valstybėje dalyvėje vis dar gajų stiprių išankstinių nuostatų ir neigiamų įsitikinimų apie pažeidžiamoms grupėms ir mažumoms priklausančius asmenis, ypač migrantus, musulmonus ir romų tautybės asmenis. Susirūpinimą taip pat kelia tai, kad į šias grupes nukreipta neapykantos kalba ir neapykantos kurstymas bei antisemitiniai pareiškimai buvo skelbiami žiniasklaidoje, įskaitant internetinę žiniasklaidą, ir politinėje sferoje (2, 4 ir 7 str.).

12. **Atsižvelgdamas į bendrąją rekomendaciją Nr. 35 (2013) dėl kovos su rasine neapykanta, Komitetas rekomenduoja Valstybei dalyvei organizuoti daugiau viešųjų kampanijų, skirtų kovoti su neapykantos kalba, neapykantos kurstymu ir neapykantos nusikaltimais, kovoti su išankstinėmis nuostatomis ir neigiamu nusistatymu apie tautines mažumas ir migrantus bei skatinti šių grupių toleranciją ir supratimą, bendradarbiaujant su pilietine visuomene ir pažeidžiamiausių bendruomenių atstovais. Komitetas taip pat rekomenduoja Valstybei kartu su Žurnalistų etikos inspektorius tarnyba rengti daugiau mokymų žurnalistams apie tai, kaip išvengti neapykantos kalbos ir stereotipų apie bendruomenes naudojimo.**

Rasine neapykanta pagrįstų nusikaltimų tyrimas

13. Komitetas susirūpinęs, kad Valstybėje dalyvėje retai pranešama apie neapykantos kalbą ir neapykantos nusikaltimus ir kad šie nusikaltimai nėra kvalifikuojami kaip su neapykantos kurstyju susijusios veikos. Susirūpinimą taip pat kelia tai, kad pastebimas duomenų trūkumas apie išteisminius tyrimus dėl su politikais susijusios ar žiniasklaidoje pasirodžiusios neapykantos kalbos ir neapykantos kurstyju. Komitetas taip pat susirūpinęs, kad duomenys apie su diskriminacija, neapykantos kalba ir neapykantos nusikaltimais susijusias bylas (ypač tais atvejais, kai jie susiję su 169, 170, 171, 312, 129, 135 ir 138 Baudžiamojo kodekso straipsniais) nėra suskirstyti pagal draudžiamus pagrindus, taip apribojant galimybę įvertinti šių nusikaltimų dažnį įvairiose srityse. Be to, Komitetas pastebi, kad nors paskutiniaisiais metais dedamos pastangos mokyti teisėsaugos ir teismo pareigūnus, mokymuose dalyvavusių profesionalų skaičius išlieka mažas (4 ir 6 str.).

14. **Atsižvelgdamas į bendrąją rekomendaciją Nr. 35 (2013) dėl kovojimo su rasinės neapykantos kalba, Komitetas rekomenduoja Valstybei dalyvei:**

(a) imtis priemonių, skatinančių pranešti apie neapykantą kurstančias kalbas ir neapykantos nusikaltimus, įskaitant visuomenės informuotumą apie teisėtas gynybos priemones didinimą, ir užtikrinti, kad kaltininkai yra tinkamai teisiami ir nubaudžiami;

(b) stiprinti teisėsaugos pareigūnų, prokurorų ir teisėjų pajėgumus, būtinus tirti neapykantos nusikaltimus ir neapykantą kurstančias kalbas ir rinkti suskirstytus duomenis apie šiuos nusikaltimus, tokiais būdais kaip siūlomų mokymų skaičiaus didinimas ir didesnis mokymuose dalyvaujančių žmonių skaičius;

(c) rinkti statistinius duomenis apie ištirtas neapykantos nusikaltimų ir neapykantos kurstyju bylas, susijusias su politikais ar žiniasklaida, įskaitant internetą;

(d) atnaujinti duomenų rinkimo sistemą, kad diskriminacijos, neapykantos kurstyju ir neapykantos nusikaltimų atvejais būtų galima rinkti duomenis, suskirstytus pagal draudžiamus diskriminacijos pagrindus.

Žalos atlyginimas nuo rasinių nusikaltimų nukentėjusiems asmenims

15. Komitetas susirūpinęs, kad 169, 170 ir 171 Baudžiamojo kodekso straipsniuose apibrėžtiems nusikaltimams netaikomas šiuo metu galiojantis Smurtiniais nusikaltimais padarytos žalos kompensavimo įstatymas ir šių nusikaltimų aukoms žala neatlyginama iš nukentėjusių nuo nusikaltimų asmenų fondo (6 straipsnis).

16. Atkreipdamas dėmesį į tai, kad Valstybė dalyvė šiuo metu keičia savo teisės aktus, susijusius su nuo smurtinių nusikaltimų nukentėjusių asmenų žalos kompensavimu, kad jie atitiktų Europos Sąjungos reikalavimus, Komitetas rekomenduoja Valstybei dalyvei į Smurtiniais nusikaltimais padarytos žalos kompensavimo įstatymo projektą įtraukti žalos kompensavimą nuo diskriminacijos ir neapykantos kurstyju pagal Baudžiamojo kodekso 169, 170 ir 171 straipsnius nukentėjusiems asmenims.

Romų tautybės asmenų padėtis

17. Komitetas teigiamai vertina Romų integracijos į Lietuvos visuomenę 2015–2020 metų veiksmų plano patvirtinimą ir pastebi romų socioekonominės padėties pagerėjimą tam tikrose srityse, ypač mokyklos lankymo ir būsto, tačiau reiškia susirūpinimą, kad romų tautybės asmenys vis dar patiria socialinę atskirtį ir neproporcingai didelę jų dalis patiria skurdą. Taip pat Komitetas susirūpinęs dėl a) nuolatinio mažo pagrindinio ugdymo programos baigiančio ir tretinio mokymo programose dalyvaujančio romų tautybės vaikų ir jaunimo skaičiaus; b) didelio romų tautybės asmenų, ypač romų tautybės moterų, nedarbo lygio; c) didelio neadekvačiomis gyvenimo sąlygomis gyvenančių romų tautybės asmenų skaičiaus, nepaisant sėkmingų pastangų iškelti romų tautybės šeimas iš Kirtimų apylinkės; ir d) mažesnio nei vidutinis privalomuoju sveikatos draudimu apdraustų romų tautybės asmenų skaičiaus ir žemo sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumo. Be to, Komitetas susirūpinęs pažymi, kad romų ekonominių, socialinių ir kultūrinių teisių pažeidimus dar labiau didina stereotipai, išankstinis nusistatymas ir netolerancija, dėl kurių kyla diskriminacija užimtumo, būsto, sveikatos priežiūros ir švietimo srityse (2, 5 ir 7 str.).

18. Remdamasis bendrąja rekomendacija Nr. 27 (2000) dėl romų tautybės asmenų diskriminacijos, Komitetas rekomenduoja Valstybei dalyvei stiprinti pastangas interuoti romų tautybės asmenis į visuomenę pagal Romų integracijos į Lietuvos visuomenę 2015–2020 metų veiksmų planą. Konkrečiau kalbant, Komitetas rekomenduoja Valstybei dalyvei užtikrinti pakankamą finansavimą ir žmogiškuosius išteklius šiai strategijai įgyvendinti ir užtikrinti didesnę romų bendruomenės, ypač romų kilmės moterų, dalyvavimą ją įgyvendinant. Be to, Komitetas rekomenduoja Valstybei dalyvei:

(a) aktyviai kovoti su romų tautybės asmenų diskriminacija visose srityse, ypač užimtumo ir būsto, ir užtikrinti, kad nuo diskriminacijos nukentėjusiems asmenims būtų prieinamos tinkamos teisių gynimo priemonės. Siekdamas kovoti su išankstinėmis nuostatomis ir stereotipais apie romų kilmės asmenis, Komitetas rekomenduoja Valstybei dalyvei suteikti galimybę teisėsaugos ir teismo pareigūnams ir žurnalistams dalyvauti mokymuose apie romų reikalus. Komitetas taip pat rekomenduoja Valstybei dalyvei vykdyti sąmoningumo didinimo kampanijas, skatinančias romų asmenų kultūros sklaidą ir kovą su stereotipais bei išankstinėmis nuostatomis apie romų kilmės asmenis;

(b) toliau dėti pastangas skatinant romų tautybės vaikų dalyvavimą ikimokyklinio ugdymo programose, remti romų tautybės vaikų ir jaunimo privalomojo ugdymo programos užbaigimą ir didinti jų galimybes dalyvauti tretinio ugdymo programose, įskaitant paramą mokantis kalbą ir įgyjant socialinius įgūdžius. Taip pat Valstybei dalyvei rekomenduojama jauniems romų tautybės berniukams ir mergaitėms sudaryti profesinio mokymo galimybes, remiantis darbo rinkos poreikiais. Be to, Komitetas rekomenduoja Valstybei dalyvei vykdyti į romų tautybės vaikus, jaunos asmenis ir jų šeimas nukreiptas sąmoningumo didinimo kampanijas apie švietimo svarbą;

(c) toliau dėti pastangas siekiant užtikrinti adekvačių būsto sąlygų romų tautybės asmenims prieinamumą, įskaitant galimybes gauti socialinį būstą ir paramą būsto nuomai, ir užbaigti Kirtimų rajone gyvenančių romų perkėlimą. Taip pat rekomenduojama Valstybei dalyvei stiprinti koordinavimo mechanizmus, siekiant užtikrinti, kad joks būstas nėra nugriaunamas tol, kol jo gyventojams nepasiūlytas alternatyvus būstas ar pinigine kompensacija;

(d) sustiprinti pastangas, siekiant užtikrinti, kad romai, ypač romų tautybės moterys, galėtų gauti adekvačią sveikatos priežiūrą, įskaitant tikslių sąmoningumo didinimo kampanijų, informuojančių apie prieinamas sveikatos paslaugas ir reikalavimus privalomajam sveikatos draudimui, vykdymą.

Tautinių mažumų įstatymas

19. Suprasdamas su tautinėmis mažumomis susijusių reikalų sudėtingumą ir visa apimančio išsamaus dialogo šiuo klausimu poreikį, Komitetas apgailestauja, kad, nepaisant didelio tautinių mažumų Valstybėje dalyvėje skaičiaus ir nuo ankstesnio įstatymo galiojimo pabaigos 2010 metais siūlytų kelių įstatymo projektų, Valstybėje dalyvėje vis dar nėra tautinių mažumų teises užtikrinančios išsamios teisinės sistemos (2 str.).

20. Siekdamas užtikrinti visų tautinių mažumų teisių apsaugą, Komitetas rekomenduoja Valstybei dalyvei paskubinti išsamaus tautinių mažumų įstatymo projekto kūrimą ir priėmimą. Taip pat rekomenduojama Valstybei dalyvei užtikrinti, kad kuriant įstatymo projektą būtų tariamasi su įvairių tautinių mažumų atstovais.

Prieglobsčio prašytojai

21. Komitetas susirūpinęs dėl pranešimų, kad prieglobsčio prašytojams nebuvo leista patekti į Valstybės dalyvės teritoriją arba nebuvo sudarytos sąlygos atlikti prieglobsčio prašymo procedūrą, įskaitant galimybę pasinaudoti advokato paslaugomis. Taip pat Komitetui kelia susirūpinimą tai, kad Valstybėje dalyvėje vis dar trūksta veikiančių priėmimo centrų, kad būtų galima užtikrinti tinkamas gyvenimo sąlygas naujai atvykusiems prieglobsčio prašytojams, ypač šeimoms su vaikais. Be to, Komitetas susirūpinęs, kad nėra sistemškai atsižvelgiama į prieglobsčio prašytojų pažeidžiamumą ir specialiuosius poreikius ir kad nėra užtikrinamos saugios vietos moterims ir mergaitėms (2 ir 5 str.).

22. **Komitetas rekomenduoja Valstybei dalyvei:**

(a) užtikrinti, kad sienos apsaugos tarnybų pareigūnai leistų prieglobsčio prašantiems asmenims patekti į jos teritoriją, užregistruotų juos, nedelsiant nukreiptų juos į prieglobsčio suteikimo institucijas ir suteiktų jiems galimybę gauti teisinės paslaugas, jei to prašoma;

(b) atlikti veiksmingus ir nešališkus tyrimus, susijusius su pirmiau minimais atvejais;

(c) toliau plėsti prieglobsčio prašytojų priėmimo centrų pajėgumus ir vystyti bendruomene paremtą prieglobsčio prašytojų apgyvendinimą;

(d) sistemiškai užtikrinti, kad prieglobsčio prašytojams siūlomos gyvenimo sąlygos atitinka jų specifinius poreikius, kad įvertinamas kiekvieno asmens pažeidžiamumas, skiriamas ypatingas dėmesys nelydimiems ir atskirtiems nepilnamečiams ir nuo kankinimų ar smurto lyties pagrindu nukentėjusiems asmenims, ir kiekviename priėmimo centre yra saugios vietos moterims ir mergaitėms.

Pabėgėlių ir asmenų, kuriems suteikta papildoma apsauga, integracija

23. Komitetas palankiai vertina Užsieniečių integracijos į visuomenę 2018–2020 metų veiksmų planą, tačiau reiškia susirūpinimą, kad pabėgėliai ir asmenys, kuriems suteikta papildoma apsauga, vis dar patiria sunkumų visiškai integruojantis į visuomenę. Komitetas taip pat susirūpinęs, kad asmenys, kuriems suteikta tarptautinė apsauga, vis dar susiduria su išankstinėmis nuostatomis ir patiria su būsto prieinamumu susijusią diskriminaciją, ir kad jų integracijai skiriama finansinė parama reikšmingai apriboja jų būsto pasirinkimo galimybes (2 ir 5 str.).

24. **Komitetas rekomenduoja Valstybei dalyvei:**

(a) užtikrinti, kad kiekvienam pabėgėliui ir asmeniui, kuriam suteikta papildoma apsauga, užtikrinamos adekvačios priemonės integracijai, įskaitant švietimą, mokymus ir darbo galimybes;

(b) toliau kovoti su ksenofobija ir su neigiamomis nuostatomis apie migrantus, susijusias su apgyvendinimu, ir užtikrinti, kad apie šių grupių diskriminacijos atvejus yra tinkamai pranešama ir jie tinkamai sprendžiami;

(c) apsvarstyti galimybę padidinti asmenų, kuriems suteikta tarptautinė apsauga, integracijai skiriamos paramos trukmę ir dydį, siekiant padidinti tinkamo būsto prieinamumą.

Asmenys be pilietybės

25. Komitetas reiškia susirūpinimą, kad per ataskaitinį laikotarpį Valstybėje dalyvėje registruotų asmenų be pilietybės skaičius sumažėjo nepakankamai ir kad tarp šių asmenų yra vaikų. Konkrečiau kalbant, susirūpinimą kelia tai, kad vaikai, gimę Valstybėje dalyvėje, tėvams, kurie negali perduoti savo pilietybės vaikui, Lietuvos Respublikos pilietybę turi gauti natūralizacijos tvarka. Komitetas taip pat susirūpinęs pastebi, kad į asmenų be pilietybės statistiką šiuo metu įtraukiami tik tie asmenys be pilietybės, kurie turi leidimą gyventi šalyje (2 ir 5 str.).

26. Komitetas rekomenduoja Valstybei dalyvei imtis konkrečių priemonių, įskaitant teisinės priemonės, asmenų be pilietybės skaičiui sumažinti ir palengvinti pilietybės gavimą natūralizacijos tvarka asmenims be pilietybės, ypač gimusiems Lietuvoje. Komitetas taip pat rekomenduoja Valstybei dalyvei patobulinti identifikacijos mechanizmus ir duomenų apie asmenis be pilietybės rinkimą, siekiant į asmenų be pilietybės statistiką įtraukti neturinčius leidimo gyventi Valstybėje.

D. Kitos rekomendacijos

Kitų sutarčių ratifikavimas

27. Atsižvelgdamas į visų žmogaus teisių nedalomumą, Komitetas skatina Valstybę dalyvę apsvarstyti dar neratifikuotų tarptautinių žmogaus teisių sutarčių ratifikavimą, konkrečiau kalbant, sutarčių su nuostatomis, tiesiogiai susijusiomis su bendruomenėmis, kurios gali patirti rasinę diskriminaciją, įskaitant Tarptautinę konvenciją dėl visų migruojančių darbuotojų ir jų šeimų narių teisių apsaugos ir 2011 m. Tarptautinės darbo organizacijos konvenciją dėl namų ruošos darbininkų (Nr. 189).

Deklaracija pagal Konvencijos 14 straipsnį

28. Komitetas ragina Valstybę dalyvę pateikti šios Konvencijos 14 straipsnyje numatytą neprivalomą deklaraciją, pripažįstančią Komiteto kompetenciją gauti ir nagrinėti atskirus skundus.

Tolesni veiksmai, susiję su Durbano deklaracija ir veiksmų programa

29. Atsižvelgdamas į bendrąją rekomendaciją Nr. 33 (2009) dėl tolesnių veiksmų, susijusių su Durbano peržiūros konferencija, Komitetas rekomenduoja, kad, įgyvendindama Konvenciją savo vidaus teisinėje sistemoje, Valstybė dalyvė įgyvendintų 2001 m. rugsėjo mėn. Pasaulinėje konferencijoje prieš rasizmą, rasinę diskriminaciją, ksenofobiją ir susijusią netoleranciją priimtą Durbano deklaraciją ir veiksmų programą, remdamasi 2009 m. balandžio mėn. Ženevoje vykusios Durbano peržiūros konferencijos išvadų dokumentu. Komitetas prašo, kad Valstybė dalyvė kitame periodiniame pranešime pateiktų konkrečią informaciją apie veiksmų planus ir kitas priemones, kurių imtasi siekiant įgyvendinti Durbano deklaraciją ir veiksmų programą nacionaliniu lygmeniu.

Tarptautinis Afrikos kilmės asmenų dešimtmetis

30. Atsižvelgdamas į Generalinės Asamblėjos rezoliuciją 68/237, kurioje Asamblėja paskelbė 2015–2024 metus tarptautiniu Afrikos kilmės asmenų dešimtmečiu, ir Asamblėjos rezoliuciją 69/16 dėl dešimtmečio įgyvendinimo veiklos programos, Komitetas rekomenduoja Valstybei dalyvei toliau stengtis įgyvendinti tinkamą priemonių ir politikos programą. Komitetas prašo, kad Valstybė dalyvė kitame periodiniame pranešime pateiktų tikslią informaciją apie konkrečias priemones, kurių imtasi šiuo klausimu, atsižvelgiant į bendrąją rekomendaciją Nr. 34 (2011) dėl Afrikos kilmės asmenų rasinės diskriminacijos.

Konsultacijos su pilietine visuomene

31. Komitetas rekomenduoja Valstybei dalyvei rengiant kitą periodinį pranešimą ir ataskaitą dėl čia pateikiamų rekomendacijų tęsti konsultacijas ir stiprinti dialogą su pilietinės visuomenės organizacijomis, dirbančiomis žmogaus teisių apsaugos srityje, ypač su tomis, kurios kovoja su rasine diskriminacija.

Informacijos sklaida

32. Komitetas rekomenduoja, kad Valstybės dalyvės pranešimai būtų lengvai prieinami visuomenei jų pateikimo metu ir kad Komiteto rekomendacijos dėl šių pranešimų taip pat būtų prieinamos visoms valstybės institucijoms, kurioms patikėta įgyvendinti Konvenciją, įskaitant savivaldybes, ir viešai pateikiamos Užsienio reikalų ministerijos tinklalapyje oficialia ir kitomis dažniausiai vartojamomis kalbomis.

Bendrasis pagrindinis dokumentas

33. Komitetas skatina Valstybę dalyvę atnaujinti savo bendrąjį pagrindinį 1998 m. spalio 1 d. patvirtintą dokumentą, remiantis suderintomis pranešimų teikimo pagal tarptautines žmogaus teisių sutartis gairėmis, ypač esančias bendrajame pagrindiniame dokumente, kaip priimta penktajame tarpinstituciniame žmogaus teisių sutarčių priežiūros institucijų susitikime, vykusiam 2006 m. birželio mėn. (HRI/GEN/2/Rev.6, I skyrius). Atsižvelgdamas į Generalinės Asamblėjos rezoliuciją 68/268, Komitetas ragina Valstybę dalyvę rengiant tokius dokumentus laikytis 42400 žodžių limitu.

Tolesni veiksmai, susiję su čia pateikiamais baigiamaisiais pastebėjimais

34. Pagal Konvencijos 9 straipsnio 1 dalį ir darbo tvarkos taisyklių 65 taisyklę, Komitetas prašo Valstybės dalyvės per vienerius metus nuo šių apibendrinančių pastabų gavimo pateikti informaciją apie 12 (kova su neapykantos kurstymu), 20 (tautinių mažumų įstatymas) ir 22 (prieglobsčio prašytojų priėmimas) punktuose pateiktų rekomendacijų įgyvendinimą.

Ypač svarbūs punktai

35. Komitetas nori atkreipti ypatingą Valstybės dalyvės dėmesį į rekomendacijas, pateiktas 14 (rasiniai nusikaltimai), 18 (romų padėtis) ir 26 (asmenys be pilietybės) punktuose, ir prašo Valstybės dalyvės kitame periodiniame pranešime pateikti išsamią informaciją apie konkrečias priemones, kurių imtasi siekiant įgyvendinti šias rekomendacijas.

Kito periodinio pranešimo rengimas

36. Komitetas rekomenduoja Valstybei dalyvei pateikti savo vienuoliktąjį-tryliktąjį periodinius pranešimus kaip vieną dokumentą iki 2023 m. sausio 9 d., atsižvelgiant į pranešimų rengimo gaires, priimtas Komiteto septyniiasdešimt pirmosios sesijos metu (CERD/C/2007/1) ir atsakant į visus šiose baigiamosiose pastabose pateiktus klausimus. Atsižvelgdamas į Generalinės Asamblėjos rezoliuciją 68/268, Komitetas ragina Valstybę dalyvę laikytis 21200 žodžių limitu periodiniams pranešimams ir 42400 žodžių limitu bendriesiems pagrindiniams dokumentams.